

den ligeledes som et meget fortjenstfuldt Skrift, der havde aabnet en ny Udsigt ind til den nordiske Oldtids Retsforfatning. Af Prof. M. Pappenheim i Kiel er derimod Kiers Bog bleven stærkt angrebet og dens Resultat forkastet (i en Anmeldelse i Zeitschrift f. Rechtsgeschichte XXI. German. Abth.). Tidligere end den danske Forfatter havde den bekjendte østerrigske Retshistoriker J. Ficker i sit store Værk „Untersuchungen zur Erbenfolge der ostgermanischen Rechte“ hævdet, at langobardisk Ret var beslægtet med nordisk, men han havde især henvist til Gotlands gamle Ret og Gulathingsloven. Med fuld Anerkjendelse af det fortjenstfulde i Kiers Bog har Ficker taget til Orde for sin Opfattelse i en længere Afhandling *Das langobardische und die scandinavischen Rechte* (i Mittheilungen des Instituts f. oesterreichische Geschichtsforschung, Th. XXII). Herpaa har atter Kier svaret i et nyt Skrift *Dansk og langobardisk Arveret. En retshistorisk Undersøgelse* (Aarhus, 1901). Uden at fælde nogen Dom om det omstridte Spørgsmaal kan det om Forf.s sidste Skrift udtales, at det afgjort ikke staar tilbage for det tidligere, men kaster klarere og skarpere Lys over flere Sider af Opgaven.

Joh. Stp.

Professor Kr. Erslev har som Frugt af mange Aars Studier udgivet: *Erik af Pommern, hans Kamp for Sønderjylland og Kalmarunionens Oplosning* (Kbh., 1901). Værket, der tillige fremtræder som 2den Del af hans *Danmarks Historie under Dronning Margrethe og Erik af Pommern*, kaster nyt Lys over alle de forskellige Sider af Eriks Historie; med skarp Kritik og klar Fremstilling forener det en original og indgaaende Forstaaelse af Kongens skandinaviske, sønderjydske og indre danske Politik.

Carl Bruuns Værk: *Kjøbenhavn. En illustreret Skildring af dets Historie, Mindesmærker og Institutioner* er nu efter Forfatterens Død bragt til Afslutning, idet Dr. P. Munch paa Grundlag af hans Samlinger har ført Fremstillingen ned til 1807 (Kbh., 1901). Den afdødes Enke Fru Henriette Bruun har tilføjet et Register.

I Decbr. 1899 dannedes i Upsala *Kyrkohistoriska För-*

eningen med det Formaal at virke for Kendskaben til Sveriges Kirkehistorie, navnlig gennem Udgivelsen af et *Kyrkohistorisk Årsskrift*. Af dette er udkommet 1. Aarg., udgivet af Professor i Kirkehistorie i Upsala Herman Lundström (Upsala, 1900). Af de deri indeholdte Afhandlinger skal særlig nævnes: Schüek, *Svenska Pariserstudier under medeltiden*; Lundström, *Hvilka äro våra äldsta domkapitel?*, og Aurelius, *Adalbert, ärkebiskop af Hamburg-Bremen*.

Professor Martin Weibull i Lund og hans Søn Docent, Dr. Lauritz Weibull har paabegyndt Udgivelsen af *Historisk Tidskrift för Skåneland (Skåne, Halland, Blekinge och Bornholm)*, af hvilket hidtil er udkommet 1. Binds 1.—2. Hæfte (Lund, 1901). Af de deri indeholdte Afhandlinger skal nævnes L. Weibulls *Bildhuggare och träsnidare i Lund och Malmö under renaissancen*, og afdøde Sven Söderbergs *Undersökningar vid Falsterbo*. Det skal bemærkes, at da der i Forvejen findes et dansk Tidsskrift, som behandler Bornholms Historie, nemlig *Fra Arkiv og Museum*, kunde det svenske Tidsskrift vel allerede af denne Grund have set bort fra, at Bornholm før 1660 regnedes for at høre til de skaanske Provinsers Omraade.

Paa Lunds Domkirkes Bekostning er begyndt Udgivelsen af *Diplomatarium dioecesis Lundensis, Lunds Ärkestifts Urkundsbok* ved Dr. Lauritz Weibull. Det skal indeholde en saa vidt muligt fuldstændig Samling af de Middelalders Aktstykker, som vedrører det under Ærkebispem og Kapitlet i Lund lydende Ærkestift; Materialet bliver væsentligt hentet fra Rigsarkiverne og Bibliotekerne i Stockholm og København, Vatikanerarkivet og tyske og hollandske Stadsarkiver. Hidtil er udkommet 3. Bds 1. Hæfte, omfattende Tiden 1421—42, i hvilke Aar Ærkebispetolen beklædtes af Peder Lykke og Hans Laxmand. Lunds Ærkesædes Diplomatarium udgør en Afdeling af et større Hele: *Monumenta Scaniæ historica*, af hvilket med det første tillige vil udkomme 1. Bind af Malmö Stads Diplomatarium.

Professor i Upsala H. Schüek og Forfatteren Oscar Levertin har paabegyndt Udgivelsen af *Svenska Memoarer*

och Bref. De udkomne 2 Dele (Stockh., 1900) indeholder Oberst Brelins Optegnelser (fra 1809 — 18), Rigsraaden og Digteren Johan Gabriel Oxenstiernas Selvbiografi (for 1786 — 88), Ærkebisp Uno v. Troils Selvbiografi (for 1770erne) samt Bibliotekar C. C. Gjørwells Familiebreve (1790 — 1811).

Charles Gross, Professor ved Harvard Universitet i Massachusetts, har udgivet: *The sources and literature of English history from the earliest times to about 1485* (London, 1900). Det omfattende Værk svarer paa en udmærket Maade for Englands Vedkommende til Dahlmann-Waitz's og Monods historiske Bibliografier for Tysklands og Frankrigs, idet det giver en systematisk Udsigt over Kilderne og Litteraturen til Englands, Wales' og Irlands Historie i Middelalderen; navnlig er Eftertrykket lagt paa Kilderne og Hensyn ogsaa taget til Haandskrifter. Til mange af Titlerne er endda føjet Noter, der forklarer Bøgenes Indhold eller bestemmer deres Værdi.

Under Ledelse af G. Carducci og V. Fiorini er paa-begyndt en ny Udgave af *Muratori's Rerum Italicarum Scriptores*.

Af Vigtighed vil blive den af de tyske Historikere Professor G. v. Below (Marburg) og Privatdocent F. Keutgen (Jena) paabegyndte Udgivelse af *Ausgewählte Urkunden zur Deutschen Verfassungsgeschichte*. Det hidtil udkomne 1. Bd. (Berlin, 1901) omhandler Stæderne og viser, at Udtrykket Forfatningshistorie vil blive taget i vid Forstand, idet det foruden Aktstykker om Stadsforfatningens Oprindelse og Stadsretterne ogsaa har Afdelinger om Forvaltningen, Handel, Haandværk og Lav, Gejstligheden, Herrer og Naboer samt Hansen, alle omfattende Tiden fra det 10.—15. Aarh. 2. Bd. skal behandle Territoriernes, 3. Bd. Rigets Forfatning.

Det store og betydningsfulde Værk: *Allgemeine Deutsche Biographie*, redigeret af Friherre R. v. Liliencron, er nu for sin Hovedrækkes Vedkommende bragt til Afslutning med det 45. Bd. Hvor stort det har været anlagt, fremgaar allerede deraf, at det efter Oplysninger i Fortalen til sidste Bind indeholder 23273 Artikler og har haft 1418 forskellige Medarbejdere. Der er imidlertid straks begyndt en mindre Sup-

plementrække, som da Værket, forskelligt heri fra Dansk biografisk Lexikon, ikke har behandlet nulevende Personer, skal give Levnedsbeskrivelser af dem, der er døde under Værkets Udgivelse, samt tillige andre Tilføjelser.

Den engelske Cromwelllitteratur har for Tiden en mærkelig rig Periode; fra forskellige Sider er fremkommet det ene betydningsfulde Værk efter det andet. Forrest i Rækken mellem de paa dette Omraade virkende Forfattere bør nævnes S. R. Gardiner. Trods svag og sygelig arbejder han utrætteligt hen til Afslutningen af sit Livs Gerning, Fremstillingen af Englands Historie i det 17. Aarhundrede indtil Restaurationen. For faa Maaneder siden har han udgivet 3dje Bd. af *History of the Commonwealth and Protectorate* (London, 1901), der omfatter Aarene 1654—56. Beundringsværdigt ved udtømmende Kildestudium og skarpsindig Kritik, om end ikke ved Komposition, kaster det nyt Lys over mange Forhold, baade i den indre og ydre Politik. Med Hensyn til den første er det Cromwells første Parlament og derefter hans parlamentsløse Periode, det behandler. Gardiners Hovedtanke her er den, at Cromwell vel af Hjertet haabede paa den Dag, hvor han kunde vende tilbage til en streng lovlig Styrelse, men ikke formaade at besejre de Vanskeligheder, der stillede sig i Vejen herfor, og som først og fremmest beroede paa Forskellen mellem hans Ideal, en Regering, der var i Hænderne paa de bedste og derfor ogsaa paa ham selv og virkede for det godes Sejr, særlig Tolerancen og Moralen, og saa det modsatte Ideal, Regeringen i Hænderne paa Folkets udvalgte Repræsentanter. Og til Virkeliggørelsen af hans Ideal havde Forholdenes Udvikling ført det med sig, at han maatte søge sin Støtte hos Hæren. Kampen mellem ham og Parlamentet fik herved til Midtpunkt Kontrollen over Hæren. Heraf fulgte saa hans Opløsning af det, hans ulovlige Fremgangsmaade mod Modstandere, Militærstyrelsen gennem Generalmajorerne, hvilket atter havde til Virkning en stigende Misfornøjelse med Protektoratet. Ogsaa i den ydre Politik var hans Formaal store og omfattende; han vilde gøre sig til Protektor for den protestantiske Verden, jævnsides med at fremme Englands

Magt og Handel, men det skortede ham paa tilstrækkeligt Kendskab til Europas politiske Forhold. Jævnside med denne Del af sit store Værk har Gardiner tilmed udgivet en omarbejdet Udgave af en tidligere mindre Biografi: *Oliver Cromwell* (1901). Næst efter Gardiner er i dette Øjeblik G. H. Firth uden Tvivl den originaleste Cromwellforsker; i Samlingen *Heroes of the nations* har han udgivet: *Oliver Cromwell and the rule of the Puritans* (1900). Af stor Interesse er ogsaa den bekendte Politiker og Kritiker John Morley's *Oliver Cromwell* (1900); det er ikke saaledes som de hidtil nævnte Værker støttet paa selvstændige Kildestudier, men fængsler i høj Grad ved sin udmærkede Fremstilling og fine psykologiske Forstaaelse saa vel af Personer som af aandelige Tilstande.

H. Hüffer, bekendt ved en Række Arbejder over Slutningen af det 18. og Begyndelsen af det 19. Aarhundredes Historie, har begyndt Udgivelsen af *Quellen zur Geschichte des Zeitalters der französischen Revolution*, der er bygget paa over 30aarig Forskning i europæiske Arkiver. Der er udkommet 1. Bd., indeholdende Kilder til Krigens Historie 1799—1800 (Leipzig, 1900).

Professor Alfred Stern (Zürich) har udgivet 3dje Bind af sin i dette Tidsskrift tidligere omtalte *Geschichte Europas 1815—71* (Berlin, (1901). Bindet begynder med en Udsigt over Ruslands indre Forhold under Alexander I og skildrer derefter Nikolaj I's Tronbestigelse og Decemberoprøret, Kejsere ns udenrigske Politik og hans Forbindelse med England og Frankrig i det orientalske Spørgsmaal 1827. Efter et Blik paa Cannings Indgriben i Portugals Anliggender og hans Død, fremstilles derpaa Navarinobegivenhederne, den russisk-tyrkiske Krig 1828—29 og Anerkendelsen af Grækenlands Uafhængighed 1830. Herefter vender Skildringen sig til Vesteuropas Forhold: de tyske Staters indre Tilstande i Slutningen af 20erne, Stridighederne paa den pyrenæiske Halvø, Katolikernes Emancipation i England 1829 og endelig Karl X's Regering i Frankrig. Herved har Forf. naaet at føre Skildringen af alle de europæiske Hovedlandes Historie frem til Julirevolutionen;

for Belgiens, Nederlandenes og de skandinaviske Staters Vedkommende vil han tage Tiden fra 1815 op som Indledning til deres senere Historie i de følgende Bind. Den foreliggende Del af det stort anlagte Værk besidder i fuld Grad sine Forgængeres Fortrin; en klar Fremstilling, bygget paa et overordentligt grundigt Studium af hele den saa omfangsrige trykte Litteratur i Forening med et udstrakt Kendskab til hidtil ufremdragne Arkivalier fra alle Europas Hovedarkiver; baade herved og ved en kyndig Kritik er det lykkedes ham paa mange Punkter at bringe nyt frem, samtidigt med at han giver en saa indgaaende Oversigt, som man ikke hidtil har besiddet.
